

Eksamensoppgave

Digital forvaltning (DRI 1001)

Fredag 12. desember kl. 10:00, 2014 (5 timer)

Generelt om sensorveiledningen:

- Husk at veiledningen er en veileder og ingen fasit!
- Hvis en sensor mener sensorveiledningen inneholder klare ufullstendigheter eller uttalelser som vedkommende er klart uenig i, bør han/hun ta kontakt med Dag så snart som mulig. Resultatet kan bli omformulering av veiledningen.
- På flere steder angir veilederen hva som bør kreves på bestemte karakternivå. Merk at slike uttalelser kun gjelder den delen av besvarelsen som veilederen da omtaler.
- Det anbefales at sensorene angir en tentativ karakter for hver av deloppgavene (1, 2 og 3), og gjerne slik at det indikeres om karakteren er sterk/svak (C+, C-, C/B, B/C osv). Endelig karakter etter diskusjon i sensormøtet skal selvsagt bare gis som hel bokstavkarakter.

Oppgave:

- 1) **Hva er et rettslig beslutningssystem? Forklar kort hva som må gjøres for å utvikle et slikt system, og gi eksempler på beslutningssystemer du kjenner til.**

Første del:

Svaret på hva et rettslig beslutningssystem er, må *minst* ha med at slike systemer inneholder en formell representasjon av rettsregler som setter maskinen i stand til å treffe avgjørelser. Det er mange måter å uttrykke dette på, og mye kan godtas så lenge kandidaten klarer å formidle det essensielle. På nivået C og lavere kan det godtas at bare *rettskilder* nevnes og/eller eksempler på slike kilder (lover, forskrifter mv). I alle fall på A-nivå bør *rettsregler* være det sentrale.

Gode besvarelser (B, A) bør i tillegg ha med seg *minst* ett av de følgende momentene:

- Forholdet mellom beslutningssystemer og beslutningsstøttesystemer.

- Betydningen og omfanget av automatisering.
- Understreking av beslutningssystemer også kan ha annet enn rettslig innhold, dvs. ikke trenger å være rettslige.

Merk at første del med fordel kan integreres med annen del av spørsmål 1). En selvstendig og logisk disposisjon som slår de to delene sammen bør honoreres.

Andre del:

Det grunnleggende svaret her er at det trengs en «transformering» eller «oversettelse» av relevante rettsregler, noe som innebærer at regler uttrykt i naturlig språk/vanlig norsk i stedet uttrykkes ved hjelp av programmeringsspråk. Forklaringer kan være på C-nivå selv om de er klossete, mens for B'er og A'er bør dette være uttrykt på relativt klar og stringent måte.

For at karakteren C kan gis bør besvarelsen inneholde noe om at utgangspunktet for transformeringen er rettskilder, og betegnelse på noen slike kilder bør være nevnt.

Besvarelser på B- og A-nivå bør vise at kandidaten kjenner til forskjellen mellom rettskilder og rettsregler, og at det er reglene, dvs. tolkningsresultatet som transformeres.

Besvarelser på B- og A-nivå bør også ha med seg minst ett av de følgende momentene:

- Systemdrevet fortolkning versus saksdrevet fortolkning.
- Hvem som utfører transformeringsarbeidet.
- Utfordringer knyttet til transformeringsarbeidet.

Eksemplene på rettslige beslutningssystemer kan være integrert i svarene på spørsmålene for øvrig, eller inngå som separat del. Ett eksempel kan være nok for C-nivå. Mangler eksempler, kan C likevel være oppnåelig så lenge den øvrige besvarelsen av spørsmål 1 holder et godt nivå. For gode karakterer (B, A) bør det forventes minst to eksempler som illustrerer noe ulike egenskaper/muligheter.

- 2) Forklar begrepet «selvbetjent forvaltning» og drøft det du mener er rettsikkerhetsmessige fordeler og ulemper ved en slik modell. I forklaringen skal det også inngå beskrivelse av hvordan IKT kan brukes for å oppnå selvbetjening.**

Første del:

Det grunnleggende svaret her er at selvbetjent forvaltning betyr at den enkelte part/innbygger spiller en vesentlig rolle ved utførelsen av saksbehandlingsarbeid. Dette kan uttrykkes på mange måter og med flere nyanser. Et C-nivå krever imidlertid at kandidaten formidler dette hovedinnholdet på en logisk og godt forståelig måte.

Gode besvarelser (B, A) plasserer selvbetjent forvaltning sammen med «diffus forvaltning» og forklarer forskjellene.

Andre del:

Viktige argumenter:

- Stikkord - *pro*: Selvbestemmelse, ansvarliggjøring, læringseffekter, demokratieffekter, opplysningskvalitet, oppdateringskrav, effektivisering mv
- Stikkord - *kontra*: Kompleks rettstilstand, kvalifisert juridisk arbeid forutsetninger om tilstrekkelige informasjonssystemer, digitale skiller og individuelle forskjeller, mv.

Drøftingen bør inneholde minst to pro- og kontra-argumenter for å oppnå en utvilsom C på denne delen.

På nivået B og A bør kandidaten også ha gitt uttrykk for egne meninger eller på annen måte ha konkludert. På nivå A bør diskusjon og argumentasjon være logisk og overbevisende (men sensor kan selvsagt gjerne være uenig med kandidaten).

Tredje del:

Forklaringen av hvordan IKT-systemer kan bidra. Her må kandidaten beskrive systemløsninger som gir tilgang til relevante rettskilder og forklaringer av disse.

B- og A-nivå skisserer konkrete løsninger, gjerne med en trelagsstruktur som drøftet i undervisningen (kortinformasjon knyttet til enkeltfelt, utvidet informasjon og autentiske rettskilder).

3) Forklar personverninteressen i innsyn og kunnskap.

Det grunnleggende svaret bør inneholde forklaring og beskrivelse av elementene rettsinformasjon, generelt innsyn, individuelt innsyn og begrunnelse.

For å oppnå C på denne delen bør minst tre av elementene være med, og minst to bør være forklart på mer enn overflatisk måte.

På nivå B og A bør det også være med noe om minst to av følgende elementer:

- Grunnleggende om innsyn og informasjonstilgang for praktisering av individuelle rettigheter generelt
- Grunnleggende om innsyn og informasjonstilgang for praktisering av rettigheter etter personopplysningsloven.
- Forholdet mellom to eller flere av de fire grunnleggende kravene i interessen i innsyn og kunnskap.
- Eksempler på betydningen av interessen i innsyn og kunnskap.

Generelt om sensuren:

- Husk at det er mange måter å besvare disse spørsmålene på, og at sensorene derfor bør ha en åpen holdning til alternative løsningsmåter.
- Klar disposisjon og demonstrasjon av oversikt og faglig modenhet bør tillegges stor vekt. Slike kvaliteter bør kunne begrunne en B selv om besvarelsen for øvrig har mangler.
- Selvstendighet bør honoreres, selv om dette er kombinert med mindre alvorlige misforståelser.

- **Alle spørsmål skal besvares.**
- **Husk hvis mulig å bruke eksempler og figurer.**

Ved sensur teller hver del omtrent like mye.

Tillatt hjelpemiddel:

- Norsk ordbok

Lykke til!